

De Dn. M. Nicodemi Sitglini casu anatomico, qualia interiora viscera reperta, observatio singularis notatu dignissima præsertim quoad symptomata melancholica.

Um insignis ille pictor Nicóstratus, artificiosam Helenæ à Zeufide delineatam contrafacturam, diu intuitus, cuidam percontanti, cur ita stupe- ret & picturis hæteret, respondit, utinam meos haberes oculos. Ejus rei oculos artis ut habeat, necessum est, qui dextrâ velit adhibere censuram. Cum haud ignotum mihi, reperiri nonnullos, rerum naturalium & anatomicarum imperitos, de nuperâ sectione & apertione cada- veris, parum æquos arbitros tibi no- tos, proin haud abs re duxi, si & ani- mi mei cogitata declararem, & sen- tentiam communicarem, de casu illo perquam raro, & notatu dignissi- mo. Optarim chirurgum majorem habuisse rei anatomice peritiam, ut parenchymata cordis & pulmonum, eorumque vasa salva ac integra, no- bis ob oculos constituta, ad multò exactiorem morbi, ipsius defuncti, cognitionem pervenire licuisset. O- portebat chirurgum esse instructum accommodatioribus instrumentis, præsertim parvis & acutis cultellis (at sola novacula erat ad manum.) Siâ gula vasa separanda & seorsim

illæsa monstranda. Si cuncta ex arte administranda, opus diuturniore morâ: at omnia derepente (vix se- mihoræ spacio) peracta; nec longio- rem moram ferebat mea Naturâ, (dum ab horâ decimâ vespertinâ, in- tegram noctem insomnem duxi, cli- nicum agens, & ægro adstans, donec horâ nonâ matutinâ expiravit, & un- decimâ post cadaver reseratum,) & erga defunctum sympathia. Nî eâ ipsâ nocte, quâ animam efflavit, sibi fore gratum retulisset, si resecto cor- pore, inquisitio fieret causæ morbi- ficæ, imprimis verò affectus melan- cholici per annos complures duran- tis scaturigo investigaretur, inta- ctum cadaver permanisset. Mea in- tentio erat, aperto tantummodo pec- tore contemplari Pulmones & Cordis ventriculos, eorumque vasa, in quibus videbatur hære ac consi- stere causâ morbi.

Cum aliquot septimanarum spa- cio, excreta materia tum purulenta, tum pituitosa crassâ ac viscosa, quæ licet magnâ & stupendâ copiâ per tussim rejecta, tamen malum indies non remissius evasit, quin incremen- tum in momenta sumens, tandem suffocationi occasionem dederit.

Exin

Exin haud dubia conjectura capienda, pectus totum fuisse factum ac repletum materiâ purulentâ & phlegmaticâ, præsertim à capite descendente, partim ex indigestione ibidem collectâ, certa mihi persuasio, materiâ illam in pectore hospitantem, tandem per *πυρρὸν* ad pulmonum & ipsius etiam cordis vasa amandatum, repentinam ac insperatam suffocationem invexisse. Cum à chirurgo omnia illa vasa dissecta, obstante hæmorrhagiâ, cuncta penitus rimari, palam contueri & observare, haud erat integrum,

Medici *ἴσθησαν* illud, quo æger abreptus, empyema indigitare solent, Hippocrates lib. 4. aph. 38. catarrhi defluentes in superiorem ventrem, (Galenus in comment. pectus intelligendum monet,) ad suppurationem veniunt, intra dies viginti. Si succi in capite, venis magnis, vicinis, vel toto corpore confluentes, expectorato non excluduntur, ob immobilitatem partium, materiâ contumaciam, vel viarum angustiam. Defunctus aliquot antè obitum septimanis, nocturno inprimis tempore, quatuordecim dierum spatio, infestatus gravissimis destillationibus, affatim è capite descendantibus, & in asperam arteriam subito irruentibus, ut non nisi rectâ cervice spirare fas, & non rarò ingens impenderet suffocationis discrimen. Quin & ex infernis partibus per *ἀναδομιλὸν* re-

stagnantes serofos humores, pectus replevisse, à ratione haud alienum. Sed unde tanta sâburra pituitosorum & serosorum humorum, suum habuit exortum ac proventum. Uno atque altero verbo ut absolvam, à defectu caloris nativi, nullam probam digestionem procurantis. Ast quæ causæ, quod illæ tantopere violatus, ut suum ritè obire munus nequeat. Possunt esse vel internæ, vel externæ. Quoad internas, obtigit illi Natura frigidior ac siccior & planè melancholica, prout ex totius corporis constitutione aridâ ac macilentâ, facie lividâ, barbâ nigra, patescit, exin ab ipsâ statim adolescentiâ, melancholiæ hypochondriacæ erat obnoxius ac subjectus: cerebrum obvenerat frigidius ac siccius, quia *ἄρρηκτον* & catarrhofus, in rebus peragendis tardior: cor & ipsum frigidior dotatum intemperie, cujus *ἰσχυρὸν* metus, mæstitia, pusillanimitas, jugiter molestantia: Epar olim in juventute videbatur fuisse calidius, cum ille attrabilarius, at progrediente ætate, evalit frigidius, prout ex serosâ massâ sanguineâ, colore Jecoris pallido ac plumbeo, & vesicâ grandiore aquoso repletâ humore, connexæ illius parti adherente innovit. Quoad causas externas? Ad Naturam à primo seminio haud probam, maturius æquo evertendam ac prosternendam, plurimum momenti contulere, enor-

mes excessus ægri, in cibo ac potu nullum delectum observantis, in quantitate & qualitate: crapula pænè quotidiana, Baccho indulgens, non tam desiderio vini, quam ad contemperandos ac demulcendos acriores atræ bilis fumos, Naturam mordentes ac vellicantes, & animum exhilarandum, formidinem ac tristitiam fugandam & propulsandam. Inordinatæ victûs rationi accessere *ἐγερπία* plus quam annua, ut mediâ nocte ad lychnum legere solitus, dum somnus obrepit: crebrior usus validiorum etiam pharmacorum: spacio annuo, bis in acidulas profectus, primâ ætate, Ibenhusanas, alterâ verò Swalbacenses, mensuratim absorbens, exin vix ultra annum, in vitâ superstes mansit. Cum igitur tot ac tantos, per totum vitæ decursum, commiserit errores, quid miri, si calor naturalis ingentem passus est jacturam, *πολυφαγία* & *πολυοσις* suffocatus: copioso acidularum haustu, extinctus: frequentiore medicamentorum ingurgitatione, resolutus. Exin haud operosum venari causas catarrhi suffocativi, è capite depluentis: Epatis ad hydropem dispositi: & empyematis nothi in pectore delitescentis, quæ symptomata cuncta, à defectu caloris nativi scaturiunt.

De Empyis Hippocrates lib. 7, aph. 44. Si purum & album pus prodeat, sanos evadere, si subcruentum

& cænosum, mori. Ratio est in promptu, si enim pus purum ac uniforme in substantiæ modo, indicio calorem nativum, cunctas ejus partes penetrasse: si album, denotatur partium solidarum robur ac integritas: sin verò subcruentum ac cænosum quasi lutulentum, argumento, quod pepalini expers, ex inopiâ caloris nativi. Tale visum in demortuo aliquot antè obitum diebus, dixisset lutum viscosum cruore imbutum. Quare haud magnopere suscipiendum, affectum illum fuisse lethalem, Naturâ nequeunte evincere ac superare tam contumacem hostem, ex inopiâ caloris, qui *συνεργός* est præcipuus coctionis, omnium operationum naturalium author & morborum dominor, quo languente, quid opéra medica? vana & irrita. Ne Æsculapius, si ab orco revocari potuisset, ad opitulandum, quidpiam laude dignum præstitisset.

Sed relicto Empyemate, nunc inspicienda & cætera viscera, quomodo fuerint disposita, Erat æger *μικρολόσπλιγγος*: notatu perquam dignum, omnia interna membra, Epar, pulmones & cor, in tam arido & exucco corpore admodum grandia & pallida ac pænè plumbei caloris visa, haud aliter colorata, ac defuncti adhuc superstitis facies tineta & planè livida. Cum Epar sit officina & principale instrumentum facultatis *αίματος ποικιλικής*, tam pallidum, nihil miri

totam

totam massam sanguineam, consimili colore è mortuo infectam, & exin progeneratum humorem melancholicum. Exorta namque suorum principiorum Naturam referunt, qualis causa, tale causatum, alteratum sequitur Naturam alterantis. In hominæ everato & sano, Epar & Lien, colore sanguineo apparent, exin sanguis floridus ac rubicundus generatur: in Natura autem melancholica, ad livorem divergentia, consimilem sanguinem producant. Recordor, cum aliquando venæsectioni adesset & sanguinem emissum contemplatus, cum lividi ac plumbei coloris, observavi, haud secus ac Epatis illius constitutio deprehensa. Ergo color parenchymatis ipsius Epatis substantiæ potius videretur in causâ ac culpâ generationis humorum, quam temperatura: vel ab intemperie frigidiorē emergit: & ab utroque, & colore & *divergentia* frigidiorē, tales humores, procedant. Prout in illo subjecto, fides anatomica, luculentum subministravit testimonium. Quin & reperta vesica grandior instar nivis candida, in gibbâ Epatis parte, pellicida, aquoso conferta humore, quæ hydropis prænuncia. Exin Hippocrates lib. 7. aph. 55. Quibus Epar aqua plenum in omentum eruperit, iis venter aquâ repletur & moriuntur. His adstipulatur Galenus in comment, inquit, aptissimum

Epar est vesicas quasdam aquâ plenas, *iduridas* græcè appellatas, in eâ, quæ ipsum ambit exterius membranâ, generare: videtur in jugulatis animalibus Epar his aliquando plenum, si contingat eas dirumpi, effunditur aqua in abdomen.

Ex Epatis & Lienis continuatis solutione, ascitem fieri, Fernelius asserit, qui licet eo nomine incurrat in quorundam reprehensionem, (non in omnibus hydropicis id contingit, aut quin sæpius ita eveniat, contestatur *avrophia*.) Sed suffragatur Plateus asserens, se frequenter ipsâ sectione cognovisse, ex fissa illorum substantiâ, ac dehiscente, ita evenisse: dehinc serum è vasis venæ portæ & cavæ penetrans & sub tunicas exudans, illic coercitum eas à subiectâ carne separando, aquâ repleville & in vesicas elevasse, quibus disruptis, aquam in abdomen profluxisse, cuiusmodi vesicas plures, interdum amplas limpidasque, Epatis & Lienis adnatas, in hydrope extinctis, se deprehendisse. Exin patescit, si Fata ipsi defuncto, diuturniorem hujus lucis usuram concessissent, quin tandem ab hydropis, in barathrum sepulchrale, præcipitatus fuisset, nâ ab Empyemate & orthopnæiâ, maturius sublatus. Melancholiæ hypochondriacæ tam contumaci & ultra viginti annos duranti, occasionem haud levem suppeditavit, vitiosa Lienis à Naturâ conformatio

matio in diminutâ quantitate, qui admodum pusillus, vix dimidiâ palmæ manûs & lividi coloris in conspectum venit, uncia unius pondus haud excedens, cum tamen Dn. D. Kiechelius, primarius olim illius Medicus, asseverare non dubitarit, illius affectus causam esse Lienis magnitudinem, aliquot librarum pondere, quantoperè à scopo aberrarit, ipsa *ἀντροψία* redarguit. Cum Lien cum in finem destinatus à Naturâ, ut massam sanguineam depurget à facie melancholicâ, aut chyli parte crassiore, proin si justo minor, non potest tantum attrahere, quantum Naturâ exigebat, idcirco è venis regurgitans ac restagnans, per totum mesenterium dimanat ac diffundit. Huic observationi adstipulatur Andreas Laurentius, referens, sibi cognitam Illustrem familiam, melancholiæ hypochondriacæ obnoxiam, ex quâ nonnulli præmaturâ morte sublati, neq̄ ulli causâ, præproperum Fatum, imputari potuisse, quàm exiguitati splenis, suâ functioni à Naturâ destinatâ, satisfacere nequeuntis.

Cor ingens, ratione proportionis corporis se ostentavit, quin & ejus duo ventriculi repleti sanguine crasso & nigerrimo, instar atramenti, qui index humoris melancholici,

quidigitur miri, si defunctus, dum in vivis, semper conquestus de formidine, mæstitiâ & pusillanimitate. Ad hilaritatem procurandam, requiritur sanguis calidus & humidus ac floridus, & rubicundus, exin spiritus emergunt clari ac puri, lætitiæ & magnanimitatis autiores. Cum in demortuo omnia parenchymata pallida, à frigidâ intemperie talia redita, (quæ & lætitiæ, & vitæ adversaria,) & in cordis utroque sinu merus sanguis ater detentus, exin etiam spiritus vitales & animales, (cum hi ex illis suam habeant *σπίρις*), prodierint opaci ac obscuro, timorem & mærorem concitantes. Proin haud incitè Galenus, quod sicuti externæ tenebræ omnibus hominibus pavorem inducunt, nî vel audaces, vel docti fuerint: ita atræ bilis color, mentis sedem tenebris similem reddens, timorem efficit, cum melancholici semper mæstitiæ & terroris causam secum circumferant.

Dubium non est, quin in defuncti cadavere, si in abdomine aperto exactior disquisitio facta, multa alia consideratione ac contemplatione digna occurrissent, nî temporis angustia, & chirurgi incuria, *τὸ ὀφθαλμικὸν* non observantis, obstitissent,